

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 1.6.2012
COM(2012) 243 final

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Šesto letno poročilo za leto 2011 o izvajanju pomoči Skupnosti v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 389/2006 z dne 27. februarja 2006 o oblikovanju instrumenta finančne podpore za spodbujanje gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Šesto letno poročilo za leto 2011 o izvajanju pomoči Skupnosti v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 389/2006 z dne 27. februarja 2006 o oblikovanju instrumenta finančne podpore za spodbujanje gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru

1. UVOD

Uredba Sveta (ES) št. 389/2006 o oblikovanju instrumenta finančne podpore za spodbujanje gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru¹ (v nadaljnjem besedilu: Uredba o pomoči) je podlaga za izvajanje pomoči skupnosti ciprskih Turkov in zahteva letno poročanje Svetu in Evropskemu parlamentu. Šesto poročilo zajema leto 2011.

2. PROGRAMIRANJE POMOČI

Med letoma 2006 in 2010 je bilo 264 milijonov EUR programiranih v skladu z Uredbo o pomoči in veliko projektov, ki izhajajo iz tega prejšnjega financiranja, se je še vedno izvajalo tudi v letu 2011. Pri pripravi programa za leto 2011 so bili uporabljeni rezultati posvetovanj z zainteresiranimi stranmi ter ocene iz let 2009 in 2010. Pri pripravi so se upoštevali cilji iz Uredbe o pomoči: združitev Cipra s spodbujanjem socialnega in gospodarskega razvoja; spravo in krepitev zaupanja ter podpora civilni družbi; približevanje turške skupnosti na Cipru EU ter priprava pravnih besedil, skladnih s pravnim redom EU, ki naj bi se začela uporabljati takoj ob začetku veljavnosti ureditve ciprskega vprašanja. Sredstva za infrastrukturo ali večjo opremo niso bila vključena v dodelitve za leto 2011, ker so se infrastrukturni projekti že izvajali. Dodelitve za leto 2011 v višini 28 milijonov EUR so bile na voljo v skladu z dvema sklepoma Komisije².

3. MEHANIZMI IZVAJANJA

Program se izvaja v državi članici EU na območju, ki ni pod dejanskim nadzorom organov te države članice in kjer se pravni red EU trenutno ne izvaja. Pomoč izvaja Evropska komisija predvsem prek centraliziranega upravljanja. Nekateri projekti se upravljajo skupno s Programom Združenih narodov za razvoj (UNDP).

Komisija program pomoči izvaja v edinstvenih političnih, pravnih in diplomatskih razmerah. Za izvajanje programa in hkratno spoštovanje načela dobrega finančnega poslovanja je treba sklepati *ad hoc* dogovore. V programih pomoči, ki jih financira EU, je pravni okvir za izvajanje pomoči običajno določen s sporazumom o financiranju, sklenjenim z vlado države upravičenke. Za pomoč turški skupnosti na Cipru takega sporazuma ni, zato se mora Komisija zanašati na pravila in pogoje, za katere meni, da veljajo lokalno, kar pomeni določeno stopnjo tveganja. Upravljanje in zmanjšanje teh tveganj je del pristojnosti Komisije in sprejeti ukrepi vključujejo

---

¹ UL L65, 7.3.2006, str. 5.

² Sklepa Komisije C(2011), 337 in C(2011) 4443.

intenzivno spremljanje in podporo upravičencem, revidiranimi pogoji za plačilo, pogojevanjem vnaprejšnjih plačil z dokazilom o podpisani pogodbi o izvedbi javnega naročila ter širšo uporabo bančnih garancij.

Komisija se za uspešno izvedbo tega programa in zlasti zagotavljanje njegove dolgoročne zdržnosti zanaša na podporo turške skupnosti na Cipru. Z zainteresiranimi stranmi ciprskih Turkov poteka posvetovanje o njihovih potrebah po financiranju v prihodnosti, strokovnjaki skupnosti ciprskih Turkov pa sodelujejo pri ocenjevanju ponudb in imajo ključno vlogo v upravnih odborih projektov. Za popolno učinkovitost programa in za doseganje končnega cilja združitve je še vedno potrebno sodelovanje med turško in grško skupnostjo na Cipru.

Programska skupina, ustanovljena leta 2006 v okviru Generalnega direktorata Komisije za širitev, uporablja prostore urada EU za podporo programa v severnem delu Nikozije, pri čemer se logistika zagotavlja z naročilom storitev. Ta urad je lokalna baza za izvajanje projekta in stike z zainteresiranimi stranmi ciprskih Turkov. Standardna naloga predstavništva Komisije na Cipru je tudi gostiti srečanja in seminarje ter komunicirati s ciprsko javnostjo o programu.

Če ni sporazuma o financiranju, ki bi določal pravni okvir za izvajanje pomoči, sektorskih razvojnih programov ni mogoče zlahka zasnovati. Program pomoči zato vključuje visok znesek pomoči, zlasti za nejavne akterje, vključno z nevladnimi organizacijami, MSP, kmeti in študenti. Upravljanje teh donacij (od leta 2009 je bilo dodeljenih več kot 1000) je zahtevno v smislu človeških virov pri EUPSO. Kadri so leta 2011 predstavljali velik izziv, saj se je število zaposlenih zmanjšalo in fluktuacija je bila velika, zaradi česar je bilo treba prednostne naloge določati zelo strogo.

Eden od izzivov pomoči, ki jo EU namenja turški skupnosti na Cipru, je težavno srednje- in dolgoročno načrtovanje. Program se trenutno financira iz rezerv proračuna EU, saj ni vključen v večletni finančni okvir za obdobje 2007–2013 in letne dodelitve niso zagotovljene. Vendar obstajajo številni sektorji, vključno s tistimi, ki so pomembni za prihodnjo skladnost pravnega reda, v katerih je večletna podpora potrebna za celovito uspešnost intervencij.

4. IZVAJANJE V OBDOBJU POROČANJA

4.1. Splošni pregled

V letu 2011 se je začelo iztekati več pogodb o dobavi in večjih gradbenih delih iz programa za leto 2006, in sicer na področju vode, trdnih odpadkov, varstva narave, energije in telekomunikacij. Izteklo se je veliko pogodb o donaciji v okviru raznih shem za civilno družbo, nevladne organizacije, mala in srednja podjetja, razvoj podeželja, šole, štipendije in organizacije za usposabljanje. Tem programom je bila prav tako zagotovljena znatna tehnična pomoč. V okviru skupnega upravljanja z UNDP so bile izvedene dejavnosti v podporo odboru za pogrešane osebe, čiščenje odpadnih voda in izboljšanje lokalne in mestne infrastrukture. Mandat Komisije v skladu z Uredbo o pomoči vključuje tudi priprave za polno uporabo in izvajanje pravnega reda Unije po rešitvi ciprskega vprašanja ter širjenje informacij o političnem in pravnem redu Evropske unije v turški skupnosti na Cipru. Dve leti od 2009 sta zato bili obdobje intenzivnega izvajanja projekta, v katerem je Komisija

pridobila veliko izkušenj z obravnavanjem lokalnih omejitev. Kljub temu, da je nekatera glavna infrastruktura tik pred izročitvijo upravičencu, še vedno obstajajo težave v zvezi s trajnostjo projekta. Pogodbe za dela na obratu za razsoljevanje morske vode v kraju Sirianokhori/Kumköy in izgradnjo zmogljivosti varstvo narave na štirih območjih, kjer se okolje še posebno varuje in so opredeljena kot potencialna območja *Natura 2000*, je morala Komisija odpovedati.

Leta 2011 se je pojavil še en problem, in sicer status bančnih garancij, izdanih v severnem delu Cipra. En lokalni izvajalec je vložil tožbo pri lokalnem „sodišču“, da bi Komisiji preprečil unovčenje predplačila in garancije za dobro izvedbo pogodbenih obveznosti po prekinitvi pogodbe. To je pomembno za program, in dokler se zadeva ne bo razrešila, zaskrbljenost glede učinkovitosti lokalnih bančnih garancij ostaja.

4.2. Napredek pri doseganju ciljev

Splošni cilj programa pomoči je, da s spodbujanjem gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru olajša ponovno združitev Cipra, pri čemer posebno pozornost namenja gospodarskemu povezovanju otoka, izboljšanju stikov med obema skupnostma in z EU ter pripravam na izvajanje zakonodaje EU v primeru celovite rešitve ciprskega vprašanja. Program je veliko prispeval k izboljšanju na nekaterih področjih, zlasti vode, odpadnih voda in okolja, obstajajo pa tudi nekateri dokazi, da se je vrzel med BDP na prebivalca na področju pod vladnim nadzorom in BDP na prebivalca na severnem delu Cipra zmanjšala, čeprav slika zaradi nepopolnih podatkov še ni povsem jasna.

4.2.1. Cilj 1: razvoj in prestrukturiranje infrastrukture

V vodnem sektorju je bila do konca leta 2011 v glavnem končana zamenjava starih betonskih azbestnih cevi za distribucijo vode v severnem delu Nikozije ter krajih Kyrenia, Gonyeli in Lefke/Lefka. V Nikoziji je upravičenec poročal o znatnem zmanjšanju uhajanja, kar je za skupno oskrbo z vodo v severnem delu Nikozije pomenilo padec z 0,67 na 0,40 m³/dan/porabnika.

Na območju Morphou/Güzelyurt je v drugi polovici leta 2011 začela obratovati čistilna naprava za odpadne vode. Poleg tega je bilo zgrajenega 53 km kanalizacijskega omrežja in 43 km glavnega vodovoda. Ko bodo vzpostavljene vse povezave do hiš, se bo odpadna voda prvič zbiral in čistila za približno 10 700 ljudi, s čimer se bo zmanjšalo onesnaževanje podtalnice. Na območju Famagusta je čistilna infrastruktura za odpadne vode za približno 30 000 oseb že skoraj vzpostavljena in bo začela obratovati v prvi polovici leta 2012. Projekt vključuje 50 km kanalizacijskega omrežja in 45 km vodnega omrežja. Oba projekta v krajih Famagusta in Morphou sta zamujala, kar je pomenilo pritisk za vire za opravljanje nadzora. Gradnja nove nikozijske čistilne naprave za odpadne vode za dve občini skupaj v kraju Mia Milia/Haspolat, ki sta jo skupaj financirala EU in odbor za ravnanje z odplakami v Nikoziji, izvedla pa se je v okviru UNDP, se je nadaljevala v letu 2011, obratovati pa naj bi začela v drugi polovici leta 2012.

Največji projekt v vodnem sektorju je obrat za razsoljevanje morske vode v kraju Sirianokhori/Kumköy v vrednosti 27 milijonov EUR, ki naj bi zagotovil oskrbo z vodo za 100 000 ljudi in zmanjšal prekomerno izkoriščanje vodonosnika Morphou,

ki je trenutno glavni vir vode na tem območju. Pri izvajanju programa so bile težave, vključno z omejitvijo dostopa do gradbišča, ki jo je turška vojska začela izvajati konec leta 2010. Ko so bile navedene omejitve marca 2011 odpravljene, izvajalec ni bil več pripravljen izvajati del. Komisija je pogodbo prekinila decembra 2011.

V zvezi z *varstvom narave* so bili pripravljeni osnutki načrtov upravljanja za vsa območja, kjer se okolje še posebno varuje, z lokalnimi zainteresiranimi stranmi pa so bila organizirana posvetovanja. Dokončano je bilo omrežje pešpoti v dolžini 600 km. Izvajalec del pri gradnji informacijskih in upravljavskih centrov na štirih območjih kjer se okolje še posebno varuje, je svoje delo slabo opravljal, zato je Komisija z njim novembra 2011 prekinila pogodbo. Kraj arbitraže v zvezi s pogodbo je Belgija, vendar je lokalni izvajalec (ciprsko-turški) pri lokalnem „sodišču“ vložil tožbo, da bi Komisiji preprečil unovčenje predplačila in garancij za dobro izvedbo pogodbenih obveznosti pri lokalni banki. Dokler se zadeva ne bo razrešila, zaskrbljenost glede učinkovitosti lokalnih bančnih garancij ostaja. Dokončanje stavb torej ostaja izziv, ki ga je treba obravnavati v letu 2012. Medtem je bila dobava in uporaba zalog, namenjenih skupinam za varstvo narave, odložena.

Kar zadeva *trdne odpadke*, sta sanacija in zaprtje deponije Kato Dhikomo/Aşağı Dikmen dobro napredovala in bosta zaključena v prvi polovici leta 2012. Prenosna postaja v kraju Famagusta in novo odlagališče v kraju Koutsoventis/Güngör sta bila dokončana v letu 2011. Izročitev in odprtje novih zmogljivosti pa sta bila odložena, ker upravičenec ni uspel zagotoviti potrebnega upravitelja. Do zamud je prišlo tudi zaradi postopka, ki ga je iz okoljskih razlogov na lokalnem „sodišču“ začela bližnja univerza. „Sodišče“ je zadevo zavrglo, vendar je to privedlo do začasnega odlaganja na odlagališču Kato Dhikomo/Aşağı. Objekt za odlaganje medicinskih odpadkov iz osrednje bolnišnice v severnem delu Nikozije je bil izročen konec leta 2011.

V *energetskem* sektorju je bila uspešno zaključena večina dobavnih pogodb in pogodb za tehnično pomoč. Zahtevna gradnja 1,27-megavatne sončne elektrarne je bila dokončana in elektrarna deluje s polno močjo od novembra 2011. Za učinkovito in trajnostno uporabo proizvodnih naprav in nadzornega sistema mora upravičenec zaposliti temu namenjeno osebje. Tehnična pomoč za prestrukturiranje podjetja za oskrbo z električno energijo in reforma sektorske politike nista bili učinkovito izvedeni zaradi pomanjkanja sodelovanja med partnerji.

V *telekomunikacijskem* sektorju je bila vsa oprema za nadgradnjo omrežja dostavljena na lokacijo in večina je bila nameščena, vendar je pri pripravi lokacije in tehnični pomoči s strani upravičenca vseeno prihajalo do zamud.. Projekt bi moral biti zaključen do sredine leta 2012. Zagotavljanje tehnične pomoči se je ustrezno podaljšalo. „Zakon“, v katerem so podrobno opredeljeni način liberalizacije sektorja elektronskih komunikacij, je bil sprejet decembra 2011. Pogoji, potrebni za ločevanje zagotavljanja storitev od delovanja omrežja, še vedno niso izpolnjeni tako, da bi zagotavljali nemoten prenos in trajnostno uporabo sredstev, ki jih zagotavlja EU.

V okviru projekta *varnost prometa* so zaključeni vsi projekti tehnične pomoči in dobave. Načrti za upravljanje prometa so bili pripravljeni, zbirke podatkov o nesrečah in sistem zbiranja podatkov sta učinkovita, oprema za pregledovanje vozil je bila nameščena in se že uporablja. Izobraževalna kampanja za spodbujanje prometne varnosti je potekala v začetku leta 2011 in dala nekaj takojšnjih pozitivnih rezultatov, kot je na primer znatno zmanjšanje števila hudih nesreč. Projekt, s

katerim naj bi odpravili „črne točke“, naj bi se z nekaj zamude zaključil v prvi polovici leta 2012.

4.2.2. Cilj 2: spodbujanje socialnega in gospodarskega razvoja

Štiri skupine za tehnično pomoč so še naprej zagotavljale usposabljanje in pomoč za kmete, veterinarje in sodelujočih strani na področju razvoja podeželja, vključno s podporo izvajanja dodeljene pomoči. Dve shemi donacij, in sicer *izboljšanje kmetijske proizvodnje* ter *spodbujanje podjetništva na podeželju*, sta bili zaključeni leta 2011, vendar je pri mnogih izmed 37 projektov v okviru programa *razvoj prek vaških pobud* prišlo do zamud, zlasti zaradi naročil infrastrukturnih del. Pripravljena sta bila dva dodatna razpisa za zbiranje predlogov, ki se bosta financirala iz proračuna za leto 2011.

V okviru projekta *izboljšanje mestne in lokalne infrastrukture*, ki se izvaja pod skupnim upravljanjem z UNDP, so bila zaključena sanacijska dela v več vaseh v severnem delu Cipra (Louroukina/Akincilar, Tremetousia/Erdemli, Galinoporni/Kaleburnu in Kormakitis/Kormacit). Obnova trga v severnem delu obzidanega mesta Nikozije se nadaljuje in bo dokončana v letu 2012.

Tehnična pomoč za *tekočo reformo osnovnega in srednješolskega izobraževanja* je bila še naprej osredotočena na krepitev zmogljivosti glavnih zainteresiranih strani, vključno z intenzivnim usposabljanjem ožje skupine inšpektorjev, študijskimi obiski, usposabljanjem in podporo na področju izobraževanja za otroke, razvojem standardov kakovosti in prispevkom za razvoj evropskega sistema za upravljanje informacij. Projekt je bil zaključen decembra 2011. Glavni rezultat je osnutek vizije in dokument o poslanstvu izobraževalnega sektorja v severnem delu Cipra. Večina izmed 72 pogodb o donaciji, podpisanih z lokalnimi šolami, se je zaključila v letu 2011. V letu 2012 se jih bo izvajalo samo še sedem.

Tehnična pomoč je bila zagotovljena za razvoj *poklicnega izobraževanja in sistemov usposabljanja, vseživljenjskega učenja in aktivnih ukrepov na trgu dela*, vključno z odprtjem zaposlitvenega centra v Nikoziji, študijskimi obiski in konferencami v tujini. Prizadevanja so bila usmerjena v usposabljanje zainteresiranih strani na področjih, kot so podjetništvo in poklicno svetovanje. Sodelovanje z lokalnimi partnerji je bilo zelo plodno. Projekt se je zaključil februarja 2012. Od leta 2008 je bilo v okviru projekta za *vseživljenjsko učenje, socialno vključenost in aktivne ukrepe na trgu dela* 31 donacij dodeljenih malim in srednjim podjetjem, gospodarskim zbornicam in drugim organizacijam za usposabljanje. Večina projektov se je zaključila v letu 2011 in samo dva se bosta nadaljevala v letu 2012.

V podporo *konkurenčnosti MSP* se je v letu 2011 izvajalo 23 pogodb o donaciji. Zaradi pomanjkanja izkušenj, ki jih imajo upravičenci med malimi in srednjimi podjetji z donacijami EU, je prišlo do zamud, vendar se bodo vse pogodbe zaključile leta 2012. Tudi zasebni sektor je prejel tehnično pomoč za spodbujanje dobrih poslovnih praks. Pomemben rezultat predstavlja tudi *strategija za razvoj zasebnega sektorja*, ki jo je sprejela turška skupnost na Cipru. Za promocijo lokalnih proizvodov v Nikoziji in Famagusti so bile pripravljene tudi pobude na področju trženja, in sicer po posameznih sektorjih. Usposabljanje na področju podjetništva in upravljanja projektnega cikla se je začelo izvajati v letu 2011 in se bo nadaljevalo

tudi v letu 2012. V sektorju IKT je bila pomoč dodeljena za razvoj strategije na področju e-uprave.

4.2.3. *Cilj 3: spodbujanje sprave, ukrepi za krepitev zaupanja in podpora civilni družbi*

Izreja se podpora *odboru za pogrešane osebe* za izkop, identifikacijo in vrnitev posmrtnih ostankov, ki se upravlja skupaj z UNDP. Delo je zdaj bolj osredotočeno na posamezne izkope in ne na množične izkope, kar je vplivalo na hitrost procesa. Nov sporazum o prispevku z UNDP, ki bo omogočil nadaljevanje dela, bo verjetno podpisan leta 2012.

Odstranjevanje min v zaščitnem pasu je bilo skoraj zaključeno. Dogovora o dostopu do preostalih minskih polj v zaščitnem pasu oziroma o razširitvi območja odstranjevanja min zunaj zaščitnega pasa še ni, kar ovira nadaljevanje dejavnosti, ki jih financira EU, na tem področju. Končna ocena projekta je bila pozitivna, s poudarkom na zadovoljstvu s projektom, ki so ga izrazile vse strani.

Od 44 projektov v okviru treh shem donacij, ki so bile do zdaj namenjene *civilni družbi v akciji*, jih je bilo zaključenih oziroma skoraj zaključenih 27. Dejavnosti v okviru desetih projektov se bodo končale leta 2012. Skupina za tehnično pomoč je prosilce usmerjala pri upravljanju donacij. Ob naslednjem razpisu za donacije leta 2012 bo potrebnega več usposabljanja, saj je bilo v več primerih očitno, da upravičenci donacij še nimajo dovolj izkušenj s pripravo ustreznih vlog za donacije EU, upravljanjem donacij in poročanjem o dejavnostih.

4.2.4. *Cilj 4: približevanje turške skupnosti na Cipru Evropski uniji*

Za peto leto programa štipendij je bilo odobrenih 89 štipendij (9 za učitelje, 1 za dodiplomski študij, 79 za podiplomski študij). Izbira študija je bila prosta, vendar so prednost imele tehnične smeri in uprava, področja, kjer znotraj turške skupnosti na Cipru primanjkuje usposobljenih kadrov. Ocena sheme štipendiranja bo opravljena v letu 2012.

Prepoznavnost je bila zlasti zagotovljena s projektom *Infopoint*, v okviru katerega je bilo v letu 2011 organiziranih 37 dogodkov. Največji dogodek, ki ga je financirala EU, organiziran pa je bil v sodelovanju z Združenjem za socialno varstvo ciprsko-turških otrok, je privabil okrog 1 000 udeležencev. Poleg tega so bili pripravljene videoposnetki in arhivi fotografij, organizirani pa sta bili tudi dve konferenci, na katerih so sodelovali mednarodno priznani ter lokalni ciprsko-turški in ciprsko-grški akademiki. Izšlo je tudi osem številčk biltena Infopoint v turškem jeziku ter ena v angleškem jeziku, ki je obravnavala program pomoči in tekoča vprašanja EU.

4.2.5. *Cilj 5: priprava turške skupnosti na Cipru na uvedbo in izvajanje pravnega reda EU*

Urad za izmenjavo informacij (TAIEX), ki deluje v okviru Komisije, pomaga pri pripravi turške skupnosti na Cipru na izvajanje pravnega reda EU po rešitvi ciprskega vprašanja. TAIEX podpira pripravo zakonskih osnutkov, skladnih s pravnim redom EU, ki se nato pregledajo in odobrijo na lokalni ravni. Prek urada TAIEX je več kot 80 strokovnjakov EU v letu 2011 izvedlo 528 ukrepov, vključno s tečaji usposabljanja, delavnicami in študijskimi obiski. Dejavnosti so se izvajale po *Programu za prihodnjo uporabo pravnega reda EU (PFAA)*, ki določa srednjeročni okvir za intervencije. Poleg 13 sektorjem programa PFAA je bila pomoč v letu 2011

zagotovljena tudi za dejavnosti v okviru prostega pretoka blaga, pravic intelektualne lastnine in vzajemnega priznavanja poklicnih kvalifikacij. Za uspešnejše prihodnje upravljanje sredstev EU po poravnavi je bilo usposabljanje organizirano tudi na področju upravljanja javnih odhodkov. Trgovino prek zelene črte (Uredba Sveta št. 866/2004) so podprli tudi strokovnjaki iz držav članic EU, ki delujejo v okviru urada TAIEX, in sicer z izvajanjem rednih fitosanitarnih/veterinarskih inšpekcij krompirja in rib. Priprave na nov cikel pomoči urada TAIEX so se začela konec leta 2011 v sodelovanju z upravičenci.

Oprema za spremljanje kakovosti zraka, ki je bila po pogodbah dobavljena v preteklih letih, se že uporablja. Dve pogodbi za tehnično pomoč za ta sektor sta se iztekli. Oprema omogoča skladnost z novim osnutkom okoljskega „zakona“. Trajnost zahteva zavezo na področju zagotavljanja človeških virov in dolgoročnega servisiranja opreme.

Napredek pri osnutku „zakonodaje“, ki naj bi zagotovila skladnost s pravnim redom EU, je bil v postopku sprejemanja počasnejši od pričakovanega. „Zakon“ o reformi telekomunikacij je bil končno sprejet konec leta 2011, sprejetje okoljskega „zakona“ pa je bilo odloženo.

4.2.6. Drugi projekti

Skrbniški sklad pri Svetovni banki v višini 1 milijon EUR, namenjen izvajanju programa ekonomskih analiz za rast in trajnostni razvoj, je ponovno začel delovati v letu 2011, poročilo o pregledu stanja pa je bilo pripravljeno decembra.

4.3. Finančno izvrševanje (pogodbe in izplačila)

4.3.1. Sklepanje pogodb

Obveznosti v letu 2011 so znašale 7,45 milijona EUR (66 % januarske napovedi v višini 11,2 milijona EUR). Obveznosti za donacije za šole in sporazum o prispevku z UNDP na področju kulturne dediščine so bile odložene do leta 2012.

4.3.2. Plačila

Plačila v letu 2011 so skupaj znašala 49,98 milijona EUR (67 % januarske napovedi). Med letom je bila opravljena ponovna ocena, ki je znesek zmanjšala za 24,5 milijona EUR. Do tega so privedli prenehanje izvajanja dveh projektov, zamude pri velikih projektih na področju voda in telekomunikacij ter prepozen zaključek projektov, ki se financirajo z donacijami, zlasti tistih, s katerimi naj bi se posodobile vasi. Od popravljene napovedi je bilo izplačanih 100 % sredstev.

Do konca leta 2011 je bilo skupaj izplačanih 179 milijonov EUR (69 % skupnega pogodbenega zneska od začetka programa leta 2006). Konec leta 2011 je bilo odprtih še 533 pogodb.

4.4. Spremljanje

Mehanizem za vmesni pregled deluje kot forum za podrobnejše razprave z upravičenci o izvajanju programa. Osebe EU nenehno spremlja izvajanje projektov z obiski na terenu, prek sestankov na zadevnih lokacijah ter sestankov z upravnimi

odbori projektov. Dejavnosti urada TAIEX spremlja več kot 20 skupin za upravljanje projektov. Vsaka izmed njih se je leta 2011 sestala dvakrat, dvakrat v letu pa se sestanejo tudi v okviru mehanizma za spremljanje. Logistika urada TAIEX se spremlja prek spletnega sistema upravljanja TAIEX. Na večini področij intervencij pomanjkanje izkušenj ali kapacitet upravičenca povzroča težave pri izvajanju ali zamude. Upravičenci donacij, na primer, so imeli težave s postopki EU, zlasti pri naročilih, kjer se uporabljajo donacije. Te težave so obravnavale enote za upravljanje projektov, ustanovljene za pomoč prejemnikom sredstev pri upravljanju donacij. V primeru infrastrukturnih projektov ali projektov dobave, centralne ali lokalne uprave tehnične pomoči, ki bo odgovorna za obratovanje in vzdrževanje, se v številnih primerih trudijo zagotavljati ustrezna sredstva in vzpostaviti primerne strukture. Ustrezna tehnična pomoč je zagotovljena za podporo upravičencem v obdobju izročitve.

4.5. Revizije in nadzor

Evropsko računsko sodišče je leta 2011 izvedlo revizijo uspešnosti. Poročilo bo objavljeno leta 2012.

Revizijsko poročilo za leto 2008 službe za notranjo revizijo v Generalnem direktoratu za širitev je nadomestila dopolnjena različica za leto 2011, katere sklep je, da so bila izvedena vsa priporočila, čeprav je bilo ugotovljeno še neko preostalo tveganje pri izročitvi del in dobav.

Operativna enota za revizijo in oceno Generalnega direktorata za širitev je izvedla naknadni nadzor konec leta 2010, da bi preverila zakonitost in pravilnost 23 transakcij. V končnem poročilu iz maja 2011 je navedla nekaj opažanj v zvezi z revidiranimi postopki.

Zunanja revizija je bila izvedena na 12 izbranih pogodbah o donaciji, končno poročilo pa bo pripravljeno v prvi polovici leta 2012.

4.6. Ocena

Pregled vodnega sektorja se je začel leta 2011 in prispeval k prihodnjemu programiranju. Leta 2011 je Svetovna banka izvedla študijo o gospodarskih vidikih turško-ciprskega gospodarstva. Več ocen je predvidenih za leto 2012, ko se bo zaključil glavni del programa iz leta 2006.

4.7. Informiranje, obveščanje in prepoznavnost

Prepoznavnost je bila zagotovljena prek *Infopoint* (glej cilj 4). Poleg tega je bila naloga skupin za tehnično pomoč iz ločenih projektov tudi povečevanje prepoznavnosti. Upravičenci donacij so organizirali več dogodkov, ki so zaznamovali zaključek projekta. Predstavništvo Evropske komisije na Cipru je pripravilo in razširilo šest sporočil za javnost o programu pomoči za turško skupnost na Cipru.

4.8. Posvetovanja z vlado Republike Ciper

Organizirana so bila srečanja z vladnimi predstavniki Republike Ciper, predvsem ko so otok obiskali višji uradniki Komisije. Predstavniki Komisije se redno srečujejo

tudi s predstavniki stalnega predstavništva v Bruslju. Komisija se pri preverjanju lastništva premoženja še naprej zanaša na sodelovanje z vlado Republike Ciper.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE

Program se še naprej uspešno spopada z izzivi pri izvajanju, ker ni priznanega upravičenca ali programa za neposredno institucionalno prestrukturiranje. Doseganje napredka pri uresničevanju cilja Uredbe, ki je *olajšanje ponovne združitve Cipra s spodbujanjem gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru*, je še vedno težko zaradi operativnega okolja ter političnih in gospodarskih razmer sui generis, ki prevladujejo v severnem delu Cipra. Priprave za prihodnje sprejetje in izvajanje pravnega reda Unije potekajo počasi in turška skupnost na Cipru bo verjetno potrebovala veliko podpore, da bo po rešitvi ciprskega vprašanja in združitvi izpolnila zahteve pravnega reda EU na številnih področjih.

V obdobju poročanja so bile dejavnosti osredotočene na dokončanje programa iz leta 2006. Številni projekti v zvezi s pomembno infrastrukturo in dobavo opreme so bili skoraj zaključeni. Čistilna naprava za odpadne vode je začela prečiščevati odpadno vodo, pilotna sončna elektrarna, dokončana in izročena v juliju, pa deluje pri polni zmogljivosti. Veliko prizadevanj je bilo na področju priprave upravičencev na izročitev in prihodnje operacije, vendar se bo zaradi pomanjkanja virov in izkušenj uprava tehnične pomoči morala zavezati, da bo poskrbela za zdržnost investicij. Neučinkovite strukture in nejasne pristojnosti so v številnih primerih temeljni vzrok za težave. To je treba obravnavati v letu 2012.

Številne sheme donacij, uvedene po 2009, so bile dobro sprejete, vendar so bile zahtevne v smislu človeških virov, delno zaradi pomanjkanja izkušenj upravičencev na področju upravljanja projektov in finančnega poslovanja.

Ker se je pomemben del programa iz leta 2006 zaključil, je treba leta 2012 izvesti splošno oceno programa pomoči ter študije učinka po posameznih sektorjih.

Človeški viri za programsko skupino ostajajo izziv, delno zaradi sestave programa, ki temelji predvsem na donacijah, delno pa tudi zaradi splošnega zmanjšanja človeških virov, predvidenega v vseh službah Komisije.

Program bi imel koristi od bolj srednje- in dolgoročnega načrtovanja, za katerega so potrebne stabilnejše ureditve financiranja operativnih stroškov in stroškov za osebje.